

Høringsuttalelse
om
ny alderspensjon

Høringsuttalelse om ny alderspensjon

Feil i høringsnotatet.

Som omtalt i høringsnotatet, side 13, har mange i dag liten eller mangelfull kunnskap om sine framtidige pensjonsrettigheter. Og det er vanskelig for den enkelte å skaffe seg oversikt.

Så skrives det: ”Myndighetene gir i dag informasjon om pensjonsrettigheter i forbindelse med skatteoppgjøret”.

Dette er feil. At det ved skatteoppgjøret opplyses om årets pensjongivende inntekt og pensjonspoeng, kan ikke tøyas dit hen at det er informasjon om pensjonsrettigheter.

Manglende informasjon.

Det er i dag ingen myndighet som informerer om pensjonsrettigheter og om oppbyggingen av pensjonssystemet med pensjonspoeng. Heller ikke om at pensjonen beregnes på bakgrunn av de 20 beste inntektsårene, at det kreves 40 år med inntekt på minst 1 G for ikke å få avkortning i pensjonen, om botid i Norge og antall år i trygdesystemet.

Arbeids- og velferdsetaten gir imidlertid informasjon – til de som spør om det.

Dette er ikke godt nok. Informasjonen må gis til alle, og tidlig i arbeidslivet.

Helst også som undervisningsopplegg i ungdomsskolen.

Konsekvenser av manglende informasjon.

I høringsnotatet framgår det av ”Figur 2.1 - Kunnskap om dagens alderspensjon”, at kun 31 % av de spurte visste hvor mange år en må ha jobbet for å ha opptjent fulle pensjonsrettigheter. Hvis tilleggsspørsmål om krav til minst 1 G, ville prosenten trolig blitt lavere.

Figuren viser også, at trass i manglende informasjon, har 63 % av de spurte fanget opp at pensjonen beregnes på bakgrunn av de 20 beste inntektsårene.

Den lave prosent med riktig svar til opptjeningsår for fulle pensjonsrettigheter kan ha sammenheng med dette. For det er all grunn til å tro at en stor del av de som visste om besteårsregelen, har trodd at krav for fulle rettigheter også var 20 års opptjening.

Anslagsvis kan derfor minst 50 % av arbeidspføre ha trodd, og tror, at det er de 20 beste inntektsårene som teller, og at disse 20 år gir fulle pensjonsrettigheter. Benevnelsen besteårsregelen er dessuten såpass ledende at det kan ha styrket troen på dette.

De fleste er så sikre i sin tro at de ikke tenker på å spørre Arbeids- og velferdsetaten.

Besteårsregelen

Når 50 % i arbeidsfør alder – forårsaket av manglende informasjon fra myndighetene – tror at de 20 beste inntektsårene alene gir fulle pensjonsrettigheter, kan ikke besteårsregelen uten videre tas bort fra år 2010.

Mange har planlagt sitt liv ut fra at 20 gode inntektsår er nok. Og ved vanskelige valg har disse 20 årene blitt avgjørende.

Tas besteårsregelen bort fra år 2010 får mange betydelig redusert pensjon. En del faller i en ny minstepensjonsfelle. Dette er så urimelig at det strider mot vanlig rettsoppfatning.

Når pensjonen for enkelte langt på vei blir halvert, er det også spørsmål om det strider mot § 97 i grunnloven: ” Ingen lov maa gives tilbagevirkende kraft”.

Ulik nytte av besteårsregelen.

De fleste har noenlunde jevn opptjening av G. For disse er ikke besteårsregelen avgjørende for pensjonen, selv om den kan bety litt.

En annen gruppe har allerede full eller delvis opptjening etter besteårsregelen. For disse er det foreslått et garantitillegg for opptjente rettigheter innen utgangen av 2009.

En tredje gruppe kan ha mange år i arbeidslivet, men har svært lav opptjening av G. Dette er de som av ymse grunner valgte eller måtte satse på 20 gode inntektsår senere, eller hadde disse 20 år som sikkerhet.

De har bidratt med sitt til verdiskapningen i fastlandsøkonomien. Men de vil med foreslått pensjonsreform rammes hardt, og bli tapere.

Taperne.

I tapergruppen er for eksempel den som

- før 1992 har hatt omsorgsarbeid, men ikke kan dokumentere det
- bare kunne være i deltidsarbeid eller valgte deltid for å ta seg av barn også i skolepliktig alder
- ”måtte” bli hjemme fordi mannen tjente mye mer
- ”måtte” bli på gården for å hjelpe skrale foreldre.

Eksempel på taper.

Som vedlegg følger eksempel på taper. Det er en trailersjåfør som måtte begynne som næringsdrivende for å få sjåførerfaring. Uten erfaring var det ikke sjåførarbeid å få.

Det var da han i 1986 var 18 år.

Attester viser at han jobbet både dag og natt, hverdag og helg. Han bidro altså med sitt til fastlandsøkonomien. Han var sikker på at 20 gode inntektsår ville gi god pensjon, og han hadde ikke hørt om 40 opptjeningsår. Heller ikke om minst 1 G.

Det som var hans sikkerhet hvis han mislykkes, tar foreslått nytt pensjonssystem bort med tilbakevirkende kraft.

Bedring ved å jobbe til 75 år er utopisk for en trailersjåfør.

Rettferdighet.

Det er mange gode grunner for å beholde besteårsregelen i en eller annen form.

Skal den utgå må det gjøres på en slik måte at det ikke blir urettferdig tilbakevirkende kraft. I den forstand at det ikke gjøres stor urett mot de som har basert sitt liv på denne regel.

De som allerede har opptjent rettigheter for sine beste 20 år er tatt vare på i forslaget til ny alderspensjon ved et garantitillegg.

De som har opptjent 20 gode år, men ikke får med de aller beste årene senere i arbeidslivet, vil få et mindre tap.

Den store uretten begås mot de som ønsket eller måtte ha alle sine beste 20 år senere i arbeidslivet, og som i 2009 bare har opptjent få eller ingen av disse.

Forslag om å beholde besteårsregelen i 20 år.

Ut fra foranstående blir det å foreslå at besteårsregelen beholdes i 20 år til.

På denne måte vil det kunne fanges opp de som delvis har påbegynt sine 20 beste inntektsår, og de som er i ferd med å begynne. Selv om det ikke vil passe helt for alle, så er det i allfall gitt mulighet i 20 år i tråd med gjeldende pensjonsrettigheter. Og det blir forutsigbart.

Å forlenge besteårsregelen sikrer også at det ikke blir konflikt med grunnlovens § 97.

Og det vil trolig løse det meste av problem omkring omsorgspoeng før 1992, dagpenger og deltidsarbeidende.

Kostnader ved forslaget vil i hovedsak gjelde de som ville blitt de store taperne. For noen vil det bli litt kostnader, men for de fleste mer marginale kostnader.

Forslag til alternativ løsning.

Dersom navnet besteårsregel skaper mye ugreie, kan i stedet den betydning den har bli en del av garantitillegget for opptjente rettigheter. Det ved å utvide garantitillegget slik at det også skal omfatte rettigheter som med besteårsregelen ville blitt opptjent innen utgangen av 2029.

Oversikt som viser store konsekvenser hvis besteårsregel utgår.

År	Poeng	Personinntekt	Merknader
1985	0	10.000	Lønn 10.000
1986	0	17.600	Lønn 17.600. Underskudd næring. Ikke fått avtalt arb.godtgjørelse
1987	0	1.000	Lønn 1.000. Underskudd næring. Ikke fått avtalt arb.godtgjørelse
1988	0	100	Lønn 100. Underskudd næring. Ikke fått avtalt arb.godtgjørelse
1989	0	0	Underskudd næring. Ikke fått avtalt arb.godtgjørelse
1990	0	0	Underskudd næring. Ikke fått avtalt arb.godtgjørelse
1991	0	0	Underskudd næring. Ikke fått avtalt arb.godtgjørelse
1992	0	0	Underskudd næring. Ikke fått avtalt arb.godtgjørelse
1993	0,31	48.600	Andel overskudd næring. Ikke fått avtalt arb.godtgjørelse
1994	4,80	219.500	Andel overskudd næring. Ikke fått avtalt arb.godtgjørelse
1995	0	27.700	0 balanse i næring. Arb.godtgjørelse 33.637.
1996	0,51	61.200	Andel overskudd næring. + arb.godtgjørelse 53.195
1997	2,10	130.000	Andel overskudd næring + arb.godtgjørelse
1998	1,66	118.300	Andel overskudd næring + arb.godtgjørelse
1999	0	- 110.246	Arb.godtgjørelse 180.00. Ikke poeng pga underskudd næring.
2000	0	3.400	Arb.godtgjørelse 250.000. Ikke poeng pga negativ pers. inntekt i 1999, og underskudd næring i 2000.

Oversikten viser personinntekt og pensjonspoeng for en trailersjåfør for perioden 1985 – 2000.

Som deltaker i ansvarlig selskap (ANS) var han ikke ansatt. Nå er han ansatt trailersjåfør, og har de siste 3 år en inntekt nær 6 G.

Han hadde en trygg sikring i besteårsregelen hvis han mislykkes som næringsdrivende. De 20 beste inntektsår ville kunne gi en rimelig bra pensjon.

Bortfaller besteårsregelen fra 2010 får det fryktelige følger. Hans pensjon vil gå ned mot minstepensjon.